

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniš-
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pa pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " —
četrt " 6 " 50 —
mesec " 2 " 20 —

V upravništvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " —
četrt " 5 " 50 —
mesec " 1 " 70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 202.

V Ljubljani, v torek 4. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Shod v Selcih.

(Dopis.)

Ni še dolgo, ko se je ustanovilo pri nas »Katol. pol. društvo«. Takoj je pričelo razvijati svojo delavnost. V kratkem času je priredilo več pripravljanih shodov za drugi slov. kat. shod. Vršili so se manjši sestanki v Bukovci, Sorci, pri sv. Križu, v Davči in pri sv. Lenartu. Glavni shod za celo dolino pa se je sklical preteklo nedeljo v Selcih na Frtici. Sešlo se je približno okrog 300 mož.

Najprvo govori dež. posl. g. P. v s e V poljudnih besedah pokaže rane, na katerih krvavi kmetski stan, in opiše pot do boljše bodočnosti. Pravi rak za našega kmeta so ogromni dolgovi, od katerih se mora leto za letom plačevati nad tri mil. obresti. Poleg tega so se dandanes zelo pomnožili stroški za obdelovanje sveta, za pridelke se pa le malo skupi. Tuja mnogo ceneja živila izpodrivajo domače blago, da je v svetovnem prometu brez pomena. Država mora priskočiti kmetu na pomoč. Žalibog, da se v drž. zboru vsled strastnega boja med narodi ni ničesar storilo. Skrbeti se mora zato, da se pospešuje pridelovanje in izpečevanje domačih pridelkov in se na ta način zboljšajo gospodarske razmere.

Govornik povdarja, da je treba večje pozornosti pri sklepanju trgovinskih pogodb s tujimi državami. Pri nas so v tem oziru l. 1892 neprevidni državniki zelo grešili. Za zgled navaja trgovinsko pogodbo z Italijo glede izvoza bukovih deščic in uvoza južnega sadja. V svoji neprevidnosti so avstrijski zastopniki pozabili določiti, da je po tej pogodbi Italija strogo vezana le na Avstrijo. Italijani so kmalu sklenili jednako pogodbo z Ameriko. Američani so jo sprejeli le s pogojem, da se bode uvažalo južno sadje na njihov trg le v zabojih, napravljenih iz ameriških desk. Italija je začela dobivati les iz Amerike. Avstrija je ostala na cedilu. Cena bukovega lesa je padla, nasprotno pa izpodriva južno sadje posebno pomaranče, domača jabolka, ker se sme uvažati brez carine.

Iste leta se je tudi dovolilo vpeljati vino iz Italije po jako znižani ceni. Domače vino ne more pri tej nizki carini tekmovati z mnogo cenejim tujim pridelkom. Naši vinogradi leže večinoma po strminah in bregovih. Zato je tudi obdelovanje mnogo dražje kakor po italijanskih ravninah. Laški delavci so tudi zadovoljni z nižjo plačo kakor naši. — Koliko škoduje uvoz tujega vina! Sama Dalmacija ima na leto škode okrog 6 mil. gld. — Poleg vina se uvažuje tudi sir. Reči moramo, da se prodaja pri nas večinoma le tuji sir. Le po visoki carini bi se povzdignilo domače blago. — Ustaviti bi bilo treba tudi uvoz tuje živine, da bi se povzdignila domača živinoreja. Z Balkana se sme uvažati živina za jako nizko carino po 3 gld. od vola. Nasprotno pa moramo mi plačevati po 20 gld. od glave. Ko se bode obravnavalo o novih trgovinskih pogodbah s tujimi državami, bode treba večje previdnosti.

Dolžnost države je tudi, da zboljša občila in prometna sredstva, posebno ceste in železnice. Govornik opozarja na Ameriko, kjer se prepeljuje blago za slepo ceno. Država mora tudi skrbeti za pošteno produkcijo. Koliko sleparskega blaga se spravi dan na dan na trg. Umetno maslo napravljeno iz loja ameriških goved in nekaterih oljnatih snovi izpodriva pošteno domače maslo.

Država mora braniti kmeta, pomagati si pa mora tudi sam. Dandanes velja načelo: »V združenju je moč«. Vse se organizuje, delavci, obrtniki in tudi učeni stanovi. Le naš kmet je zaostal v tem oziru. Organizujmo se. To želi naš modri vladar. V srce me boli, je rekel poslancem leta 1891., da mora moje kmetstvo ljudstvo biti tako trd boj za svoj obstanek. Zato je vladar naročil ministru, da se izdelajo zakoni, po katerih naj se združuje kmet. Preteklo je celih 10 let, a zakoni se še niso izvršili. Nasprotniki kmetstva blagostanja so znali celo stvar zavleči in preprečiti. Kolikega pomena je združeno življenje. Zadruga bi pripomogle, da bi se pridelki naše dežele laže in bolje razpečevali. Le združeni kmetje morejo po-

staviti veliko množino blaga na svetovni trg in tekmovati z nasprotniki. Kolikega pomena bi bilo, ko bi zadruga tudi pri nas zalagale armado s senom in ovsom, kakor na pr. na Bavarskem. V ljudskih žepih bi ostali dobički, s katerimi se maste razni prekupovalci. — Govornik priporoča mlekarne zadruga. Denar, ki ga skupi gospodinja za mleko in maslo, se poizgubi. Nasprotno pa prinaša pravilno urejena mlekarica posestnikom koncem leta lep znesek.

Za naše kraje bi bile velikega pomena tudi sadjarske zadruga s sušilnicami. Pravilno na zraku brez dima posušeno sadje najde mnogo odjemalcev. Konečno povdarja še govornik pomen Rajtajznovih posojilnic, po katerih naj bi se vedno bolj zniževala obrestna mera.

Predsednik g. Demšar povdarja pomen gozdov. Glavna opora gorenjskega kmeta je živinoreja in sadjereja. Tudi tukaj bi se dalo še marsikaj zboljšati. V naši deželi je še mnogo močvirnega sveta, katerega bi bilo treba izsušiti in spremeniti v rodovitne travnike. Oblastva naj store svojo dolžnost, pomagajmo si pa tudi sami in ohranili se bomo na svoji rodni zemlji krepki in močni in nasprotniki, socijalni demokratje, ne bodo našli v naši sredi ugodnih tal za svoje ideje.

Druga točka dnevnega reda je bila: »Politične razmere in katoliški shod«. Mesto govornika, ki je bil zadržan, prevzame besedo državni poslanec g. dr. K r e k. »Katoliški shod«, pravi, se bode pečal s politiko, ker sta vera in politika v tesni zvezi. Nato je v daljšem govoru dokazoval tesno zvezo med resnicami sv. vere in politiko ter pobijal kriva načela: »Vera nima v politiki ničesar opraviti« ali »duhovniki ostani v cerkvi« ali »vera je zasebna stvar«.

Povdarjal je pomen verske resnice, da smo vsi od enega praočeta, važnost papeštva in kat. svečeništva in pomen nerazrušljive zakramentalne vezi sv. zakona v politiki. Vedenje liberalcev samih nam priča, da vera ni zasebna stvar. Vedno govore in pišejo o veri in njenih zastopnikih in s tem

priznavajo njen pomen v politiki. Sami so si ohranili neki vzor kat. svečeništva, po katerem merijo vsakega duhovnika. Najmanjšo napako razobnaajo v javnost. Zakaj to, ako bi ne bili sami prepričani, da verske resnice in njihovi zaščitniki niso brez pomena v politiki! — Zakaj se je po liberalnih listih že toliko pisalo o narodni cerkvi? — Nasprotniki sami že dobro vedo, kolikega pomena je vera v politiki. Zato uporabljajo ravno v naših dneh boj proti Rimu, boj proti sv. veri kot orožje, da bi onemogočili politični razvoj Avstrije in zatrli Slovanstvo. Kdor trdi, da vera nima v politiki ničesar opraviti, je ali nevednež ali naravnost izdajica in grobokop svojega naroda. Med vero in politiko je tesna zveza in resnice sv. vere segajo globoko v javno življenje narodov in držav. In ravno na kat. shodu bodo zbrani možje obnovili svoje versko prepričanje in obljubili to svoje prepričanje kazati v javnosti.

Besede niso ostale brez sadu. Zavedni možje vneti že preje za kat. shod, kar priča posebno to, da so v občinski seji enoglasno sklenili poslati zastopnika na shod, so se oglasili k prav obilni udeležbi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. septembra.

Ministerstvo ali parlament? Težko zaželjene rešitve sedanje akutne krize še ni od nikoder, niti parlament, niti kabinet še ne vsta, kaj se zgodi z njima v bližnji bodočnosti, poučeni politiki vedo le to, da gre kabinet ali pa parlament. »N. Fr. Presse« poroča, da je bil ministerski predsednik v nedeljo pri cesarju v avdijenci. Razgovor je trajal več ur, vendar pa akutno vprašanje še ni tako daleč rešeno, da bi mogla uradna »Wien. Zeitg.« danes ali jutri objaviti cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se izreka nad parlamentom smrtna obsodba. Formalno odobrenje tozadevnih Koerberjevih predlogov pa napoveduje imenovani list še tekom tega tedna. »N. W. Journal« pa ve poročati, da ministerski predsednik niti ni

LISTEK

Na božjo pot in razstavo.

III.

Friburg, 11. avg.

Lucerna.

Iz Einsiedla smo se zopet parkrat preselili, motrili okolico in poslušali govorico sopotnikov. Tudi ruski sem čul govoriti. Saj veste, gospod urednik, da se nisem mogel zdržati, začuvši milozveneči ruski jezik. Nagovoril sem žensko, ki je govorila ruski s sopotnikom, doma od Volge. Bila je učiteljica ter je s ponosom govorila o ruskih pripovednikih. Celo najnovejše delo Tolstega »Voskresenje« je že dvakrat prečitala. Ali vkljub zavesti samostojne sodbe ni imela o literaturi. Otrok časa!

Curih si ogledava mimogrede. Mesto je veliko v napredku. Šteje 160.000 prebivalcev, skoro samih protestantov, ki imajo trinajst cerkva. Seveda so bile te cerkve nekaj v katoliških rokah, dokler ni prišel krivoverec Ulrik Cvingli, ki je tu širil svojo vero ter ima tudi svoj spomenik. Umrl je 11. oktobra 1531 v bitki pri Kapelu kot žrtev svoje vere. Industrija in veda cvete v Curihu. Kolodvor je velikanski ter meri 7000

kvadr. m. Vendar meni ni ugajalo to mesto in rajši sem slonel ob Curiškem jezeru, zrl v gladko površino, zrl na živahne ladije ter sanjal o zlatih časih — — —

Popoldne smo se odpeljali. Popotniki so se menjavali — »aus den Augen, aus dem Sinn«. V spominu mi je ostal le neki žid, ki je prišel iz družega kupeja v naš ter je pri oknu na glas govoril, kakor bi se s kom pogovarjal. Vsebinska govora je bil »kšeft«. Ko se je dobro naučil, kako bode kupca osleparil, šel je zopet v kupej k svoji družbi.

Na večer pa smo že v Lucerni. Naseliva se v hotelu »Pri sv. Jožefu«.

»Ah, to pa to!« je zaklical tovariš, ko se sprehajava po obrežju. Sprehajala sva se do 10. ure ob Vierwaldstättskem jezeru, zrla v vodo, koder so se divje race kakor domače zibale, zrla v ljudi, ki so hodili gori in doli. Tu so ljudje iz vseh krajev sveta. Zdaj čuješ nemški, kar govore večinoma tudi Lucernci, zdaj te kdo nagovarja angleški, zdaj hiti po francoski, zdaj laški, tudi ruski in češki se ujame na uho. Le naju so navadno vprašali, kak jezik da govoriva? In če sva povedala, kje je naša ljuba domovina, so skomizgnili z rameni. Če sva pa pravila o našem razvoju, o časniki, šolah in društvi, tedaj so se čudili.

Britka žalost me prešine,
Ko se spominim domovine,
Vsemu svetu nepoznane,
Od nikogar spoštovane.

Takih krajev je zelo malo, kakor Lucerna ob Vierwaldstättskem jezeru. Človek strmi, gleda, premišlja božjo lepoto v naravi. Kar pravijo o Neapolju, to bi se dalo reči tudi o Lucerni: Lucerno »vider e poi morire«. Marsikod sem že nosil potni les, a takega kraja še nisem videl. V Neapolju skazi popotniku veselje tisti nesimpatični laški rod, Švicarji pa, vzlasti Lucernci, so pa tudi v tem oziru hvale vredni. Prijazni so in odkriti.

Lucerna je srce Švice. Je pa tudi glavni sedež katoliškega življenja izven Friburga. Med 30 000 prebivalci je pa tudi kakih 5000 protestantov. Toda lega Lucerne presega vsa druga mesta. Ako je Bern sedež švicarske gosposke, Curih središče trgovine in vede, ako je Basel ponosen na svoje manufakture in dobrotne naprave, Geneva na svoje industrijske izdelke, tedaj je Lucerna mesto, ki ima najlepšo lego, naravne tvorbe in sprehode. Bodisi mesto, bodisi jezero, bodisi Pilat, bodisi Rigi, vse je lepo, veličastno. Zato pa pride semkaj vsako leto 250 do 300 tisoč tujcev.

Poglejmo nekatere krasote.

Zjutraj odrinemo s parnikom »Helvetia« iz Lucerne. Krasna vožnja po jezeru. Popotnika očara. Vile se vrste ob obrežju, rodovitna polja se raztegajo tja pod gore, peta vedejo na vse strani gori in doli — Kako prijetno je sedeti na krovu ladije, sredi po modrem jezeru pa sanjati! V dobri uri smo v Alpnachu. Od tod se gre na goro Pilat, ki leži zahodno od Lucerne. Na to goro so navezane marsikake pravljice. Tako pripovedujejo, da se Pilat pokazuje nad skalami, ako ga zna kdo poklicati. Kdor zakliče: Ti si nedolžen nad krvjo tega človeka! dobi odgovor ali prav za prav odmev: Dolžen (kriv) nad krvjo tega človeka!

Iz Alpnacha se pride peš na goro v štiri urah. Ali midva sva se rajši peljala po zanimivi železnici-zobači, ki vozi na vrh Pilata 1 uro 25 minut. Železnica ima en vagon, ki ga goni par ter se spenja naravnost po strmini navzgor. Tir je 3610 metrov dolg. Popotnik ne ve, ali bi se bolj čudil tehnični izpeljavi železnice ali pogledu v nižavo in višavo? Železnica ima tudi viadukt in štiri tunele. Na vrhu sta dva hotela in po kamenitih stopnicah se pride na vrh Esel, od koder je čaroben razgled na jezero, Lucerno, okolico in hribe. Moj tovariš kot hribolazec je silno obžaloval, da je megla legla po dolini in so oblaki zakrivali snežnike (Finster-

stavil pozitivnih predlogov, ter pravi, da se mogoče razsodi o usodi parlamenta se le po vrnitvi cesarjevi od bližnjih manevrov. Po mnenju teh dveh listov se torej umakne le parlament, vlada ostane. Liberalni veleposelniki se izjavljajo proti razpustu državnega zbora, ker bi to pomenilo kapitulacijo pred češko obstrukcijo, in nasvetujejo razna več ali manj primerna sredstva proti obstrukciji. Istotako so proti razpustu mladočeški poslanci, a objednem so tudi proti Koerberjevemu kabinetu, o katerem zahtevajo, naj se umakne. Mladočeška glasila govorijo le o ministerski krizi in pripovedujejo, da izhaja početek krize iz srede kabineta in sicer prej, predno se je končno kaj odločilo glede notranjepolitičnega položaja. Že v prvi polovici meseca julija je prišlo v kabinetu do nekega razpora, vendar pa se je tedaj razpor še poravnal za prvo silo. Sedaj je pa dobila vlada v roko sklepe mladočeškega izvrševalnega odbora in nadaljno odlašanje rešitve krize je postalo povsem nemogoče. V Koerberjevem kabinetu sta sedaj dve primeroma jednako močni stranki, ki se prepirata med seboj o načinu rešitve iz zagate. Predlogi so sledeči: oktroiranje jezikovnega zakona in poslovnega reda; razpust parlamenta brez razpisa novih volitev (§ 14); razpust in nove volitve po starem ali novem volilnem redu. Ker pa ni pričakovati, da bi dobil kateri teh predlogov soglasno odobrenje kabineta, je to dokaz, da je navstala kriza v vladi sami. Kriza pa ne bo samo delna, marveč popolna. Konečno naštevajo mladočeški listi tudi razne mogoče načine rešitve sedanjega vprašanja. Prvič, pravijo, se zadeva lahko reši na ta način, da cesar vzame na znanje vladno negativno poročilo in poveri posle drugemu ministru; drugič vladar zahteva od Koerberja predlogov glede rešitve parlamentarnega vprašanja in se odloči za jednega mej njimi: nadaljno vladanje brez parlamenta, ali razpust državnega zbora in oktroiranje jezikovnega zakona, ali končno nove volitve in oktroiranje poslovnega reda. O vseh teh načrtih se bo posvetoval ministerski svet pod predsedstvom cesarjevim, ki se vrši danes ali jutri. — Reči moramo, da ima ta politik največ upanja na zmago, ker je nastavljen toliko načinov, da mu skoro ne more izpodleteti.

Socijalno - demokratiški strankarski shod v Gradcu se je pričel, kot smo že omenili, v nedeljo dopoldne v dvorani Steinfeldske pivarne. Udeležuje se ga kakih 120 delegatov, mej temi vsi socijalistični državni poslanci. Češke socijaliste zastopata Nemec iz Prage in Krapka z Dunaja. Shod je otvoril v ime osrednjega vodstva Popp z Dunaja, ki je povedal, da je ta shod bržkone priprava za nove volitve. Predsednikoma shodu sta bila izvoljena Popp in Drösler. V ime graškega mesta je zborovalce pozdravil mestni odbornik Resel, v ime sodrugov v rajhu poslanec Vollmar, ki se je spominjal Liebknechta, in Krapka v ime Čehov. O delovanju stranke je poročal

chorn, Münch, Jungfrau). Najvišji vrh Pilatov je 2133 metrov visok. Mene pa je drzna vožnja po zobači (stane gor in dol 16 fr.) tako prevzela, da sem rajši motril namesto groznih prepadov pod nami sopotnike Angleže. Na povratku smo se seznanili s turisti iz Hanovra in Vestfalske, hvaleč naše slovenske delavce po rudokopih.

Čez dve uri smo se zopet vozili po jezeru, ki ima obliko krivega križa, polno zalivov, kotlin, čudovite sence in svitlobe. Dolgo je 2 uri 40 minut.

Tam v nasprotnem zalivu se je videlo mestece Küsnacht, ki spominja na zgodbe Viljema Tella:

Durch diese enge Gasse muss er kommen,
Sonst führt kein andrer Weg nach Küsnacht.

Nič manj zanimiv je izlet na goro Rigi. Toda ogledati si morava še nekatere druge znamenitosti po mestu. Mayerjeva panorama nama je pokazala vse naravne prikazni od Rigi-ja do Pilata, celo železnica-zobača se je premikala čez drzen mostiček pred nama ter valila dim iz malega dimnika. Kar nama neugodno vreme na Pilatu ni privoščilo, to sva videla tu v malem za 1 frank.

V malem parku je na 20 met. visoki skali vklesan lucernski lev od kiparja Ahorna iz Konstanca. Lev leži smrtno ranjen na

Skaret. V minulih dveh letih je bilo 3648 ljudskih, 17.945 društvenih in 7672 shodov po § 2 ter 234 konferenc. 229 shodov je bilo prepovedanih, 109 razpuščenih. Časopisov v nem. jeziku je bilo 48, 50.000 organiziranih nemških sodrugov je plačalo 24.700 kron strankarskega davka, zaprti so bili nemški sodrugi v tej dobi skupno 29 let, 1 mesec in 6 in pol dneva, kazni so plačali 3621 kron 72 v. — Poslanec Rieger je poročal o parlamentarnem delovanju ter seveda govoril o »praznih rokah«. Potem je pa nastopil dr. Adler ter govoril o strankarski taktiki. Mož je govoril za zblizanje nemških in čeških sodrugov, ki naj se skupno bore za preobrat sedanjega državnega reda in za splošno, jednako in direktno volilno pravico. Skaret je govoril za generalno stavko, pobijali so ga pa razni govorniki. Heller z Dunaja je rekel, da ni varno poprej groziti, dokler ni gotovo, da se grožnja izvede. Poslanec Resel se ni za splošno volilno pravico, češ, da se ljudstvo ne bo odzvalo temu klicu. S tem je bila končana nedeljska razprava. — Včeraj dopoldne se je razprava o taktiki nadaljevala. Sodrug Adler je moral čuti precej trpkih od strani »povsodi preziranih« sodruginj. Sicer pa ni bilo nobene druge nesreče, nego da se je bil sprejel predlog Hellerjev, ki poziva na boj za splošno volilno pravico. Popoldne se je vršila tajna seja. Razgovor je bil o strankarskem časopisu.

Ruski finančni minister Witte v Parizu. V nedeljo zjutraj je došel v Pariz ruski finančni minister Witte, da kot zastopnik ruskega carja obišče razstavo, poseben pa ruski oddelek. Razni listi so poročali, da je minister samo radi tega prišel v Francijo, da izposluje pri pariških bankah kako večje posojilo v pokritje stroškov za ekspedicijo v Kino. Minister izjavlja, da je ta vest povsem neosnovana, ker Rusija prvič ni v nikakih finančnih zadregah, drugič ji pa ekspedicija ne bo povzročila posebno ogromnih stroškov, ker je že davno pripravljena na vse take slučaje. — Mogoče pa je, da bo Wittejev obisk nadomestil napovedani obisk carja Nikolaja ali pa mu pripravil pot.

O nesposobnosti angleških častnikov piše sedaj večinoma vse angleško časopisje, kar ga seveda ni pod direktnim vplivom Chamberlaina in njegovih ljudi. Naravnost uničevalno sodbo je izrekel nad njimi najprej lord Wolseley, o katerem se splošno sodi, da postane vrhovni poveljnik angleške armade. Mej časniki se posebno odlikujejo »Times«, ki pravijo, da se je sedaj vodila vojska samo pri zeleni mizi v raznih posvetovalnicah, v slučaju potrebe pa nikogar ni, ki bi tudi v praksi pokazal svojo zmožnost. Vojska z Buri je za to dovolj jasen dokaz. Ogromno število angleških častnikov v sedanjih angleških armadi ne more drugače rešiti čast angleškega orožja, nego z zvijačo ter največ vsled tega, ker se Buri sami ne poslužujejo takih sredstev, kakoršnih bi se posluževal vsak drugi sovražnik napram Angležem. Napad meri seveda na

zlomljenem orožju in umirajoč stiska s šapo krčevito grb Bourbonov. Bolesten je pogled na tega leva! Izvrstno mu je izražena na obrazu notranja boleost. Postavili so ta spomenik v spomin tistih Švicarjev, ki so leta 1792 pali na pariških tuilerijah v boju proti Jakobincem. Napis se glasi: Helvetiorum fidei ac virtuti.

Krasen je razgled raz Gülscha, hribca koncem mesta. Po spenjači se pride v dveh in pol minutah na vrh griča. To je najkrajša železniška proga na svetu, le 180 m. dolga. Na griču je še stolp in kdor hoče še lepši razgled uživati, pa se potegne po stolu (lift) v 40 sekundah na vrh stolpa. — Res, lepa si, Lucerna, lepo tvoje jezero, lepa tvoja okolica in popotnik se težko loči od tega kraja. Poravnajmo še račun in odrinimo dalje. Le še en pogled na obrežje. Večer je, solnce zahaja, kostanji šume, biserno jezero utripuje, zvezde se množe na nebu, rdé in žaré, v daljavi se žari, izgubljajo se v daljavi glasovi godbe, skozi drevje se lomijo toki električne luči. Z jezera sem pa migajo mnogobrojne svetilke na ladijah. Po obrežji se sprehajajo tujci vseh narodov, se pogovarjajo in smejaajo, najraznejše noše opazuješ — — — Toda ni je več, prijazne Lucerne — vlak je odpihal proti zahodu.

ravnost na Roberta, ki že davno čuti, da se mu majo tla pod nogami.

Knjige in časopisi.

Stolna crkva v Djakovu. U slavu pedesetletnjega biskupovanja svoga pokrovitelja Josipa Jurja Strossmayera izdala »Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu«. — To je naslov prekrasni knjigi, katero je tiskalo češko grafično društvo »Unie« v Pragi in se dobiva pri upravi »Knjižare dioničke tiskare« v Zagrebu, Gunduličeva ulica, in v bukvarni Fr. Rivnača v Pragi. Cena 10 kron. Knjiga je izšla v hrvatskem in francoskem jeziku v res prekrasni obliki ter opisuje stolno cerkev v Djakovu. Knjigo krasé prelepe slike, s katerimi je hrvatski mecen oplešal svojo cerkev. V isti zalogi se dobiva tudi slika Strossmayerjeva po fotografiji iz zadnjega časa. Cena slike 1 krona, na kartonu 1 K 50 vinarjev.

Dopisi.

Izpod Nanosa, dne 31. avgusta. Že dokaj dopisov smo brali zadnja leta izpod Nanosa, po zaslugah cenili vsakogar a nikdar mislili, da bode kdo 25. avgusta t. l. v št. 195. »Slov. Naroda« prišteval odlične naše može mlačežem za to, ker bi in le iz spomina do svojega pokojnega nepozabljenega poslanca Hinko Kavčiča resnici in pravici na ljubo opisali delovanje hrenoviškega župnika gospoda Antona Žgurja tako-le:

Dobro leto je od tega, odkar smo prosili za novega župnika gosp. A. Žgurja. Ker smo ga poznali kot bivšega svojega kaplana in tudi slišali toliko dobrega o njem kot duhovniku in uglednem kmetovalcu, veselili smo se njegovega prihoda tembolj, ker smo vedeli, da bode prijatelj kmetijstva gotovo tudi najboljši prijatelj nas kmetov.

Kot župnik predložil je 18. okt. 1899 občinskemu odboru obris, po katerem naj bi se prezidala farna cerkev. Občinski odbor je njegov načrt soglasno odobril z dodatkom, da se v pročelo cerkve stavijo trije vhodi, po obrisu napravi stavbeni načrt in potem napreši pristojno politično oblast za konkurenčno obravnavo. Pristojna oblast tega načrta ni odobrila, do konkurenčne obravnave ni prišlo, tedaj o zidanju kake cerkve ni govora, kakor se tudi ne more govoriti o tem, da bi se fara razkosala, ako vpoštevamo ogromne troške prvi ustanovitvi novih župnij, če tudi bi se mogla kakim potom oskrbeti plača dušnemu pastirju.

Kaj pa župnik-kmetovalec? Poglej posestvo naše župnije! Poprej toliko časa v najemu kaže ti polje, vrt in senožet sedaj zares pridnega za kmetijstvo unetega gospodarja, ki bi bil v čast in korist celo deželi popra, kamor ga dopisnik »Sl. Naroda« pošilja.

Slavna sanitarna oblast je v svojem času skrbela, da ima hrenoviška župnija posebno pokopališče in gotovo bode — če bo treba — skrbela, da bodo tudi kosti naših prednikov po delavnosti vrlega našega župnika tam, kakor velela postava.

Popravlil je farovž, vrt in naredil kapelico pri cerkvi, za katero bode tujemu izvedenemu zidarskemu mojstru štel ravno toliko, kolikor je početkom zahteval domači — kakor znano — ne toliko več mojster.

Čeravno ni bilo konkurenčne obravnave za cerkev, nalomili so proti primerni odškodnini »kamenja« domačini in napeljali dokaj centov apna »tujci« za to, ker so ga vozili k fari domu 5 kr. na centu ceneje, nego so hoteli oddajati ga domačini, od katerih ga je tudi dokaj kupil za popravo zunanjih cerkva ali zidanje kapelice. Kakor ni dal niti krajcarja do sedaj za kapelico, kamenje in apno, tako tudi ne misli g. župnik izsestavati že itak revnega kmeta do zadnjega, ampak obvarovati njega in sebe velikanskih izdatkov. Zato trdi, v cerkvi in zunaj, da ni bil, ni in ne bode niddar zato, da bi se na tukajšnjih kmetijah vknjiženi cerkveni kapitali iztirjevali in tako ž njimi zidala cerkev in sploh rajše nikdar cerkve ne zida. Kakor bi jo zidal z denarjem, s katerim bi tiral svojega farana na boben, — vsikdar bode pa zato, da se kupljeno kamenje in apno porabi za prezidanje cerkve, če ne bode višja oblast odredila, da je mora porabiti za novo cerkev, ker je sedanja pre-

slabo pokrita, premajhna in za tako veliko farno zares preskromna.

Če bi v tem slučaju v novi posvečeni kapelici hranili sv. popotnico, blagrovali bodo potniki solzne doline g. župnika Žgurja zato, ker jim ne bode treba predolgo čakati na Onega, po katerem hrepene na potu v dolgo večnost in ki bode tudi gosp. župniku obilo poplačal, kar je nezaslužena pa bridkega radi dopisa v »Sl. Narodu« prebil tegadelj, ker je zidal potrebno kapelico za obhode v dan sv. R. T. in sploh z unemo deloval v povzdigo časti božje.

Če bi kdo dvomil o istinitosti vsebine tega dopisa, naj se obrne na g. župnika v Hrenovicah, ki mu bode radostno potrdil, da je res, kar smo pisali in da smo le v toliko prekorčili svoj dopis, ker smo g. župnika po zaslugenju tudi hvalili.

Podnaroščani.

Preosnova našega hišnega najemninskega davka.

Predaval odbornik dr. V. Gregorič na II. glavni skupščini društva hišnih posestnikov v Ljubljani, dne 18. maja 1900.

(Dalje.)

Te tožbe so povsem opravičene. Hišno-najemniški davek znaša, kakor znano, pri nas 26 $\frac{2}{3}$ % bruto-najemnine po odpisu 15 % vzdrževalnih stroškov. Taka davčna postavka je gotovo silno visoka, da, za hišnega posestnika nezmagljiva. Vsi drugi slojevi morajo pri svojih poklicih plačevati k večjemu 1—5 % davka od svojih letnih dohodkov, rentier celó le 2 %; hišni posestnik pa mora žrtvovati fiskusu 26 $\frac{2}{3}$ %, zraven pridejo pa še visoke deželne in občinske doklade, ki znašajo pri nas 60 %. Vrh tega mora plačati od čistega dohodka še osebni dohodninski davek. Tako se zgodi, da mora ljubljanski hišni posestnik plačevati preko 40 % od takozvanega čistega prihodka. To so bremena, katerih se ne bode moglo več dolgo prenašati. Sicer je država to tudi uvidela ter je dovolila iz preostankov osebnega dohodninskega davka 10—12 $\frac{1}{2}$ % odpusta pri hišnem najemninskem davku; a to ne izda veliko, kajti ne zmanjša se onih 26 $\frac{2}{3}$ % za 10—12 $\frac{1}{2}$ %, temveč le od predpisanega hišnega najemninskega davka se popusti 10—12 $\frac{1}{2}$ %, tako, da se vsled tega popusta n. pr. od 200 K hišnega najemninskega davka odpiše 20—22 K. Deželne in občinske doklade pa se računajo in predpisujejo kakor doslej po polnem hišnem najemninskem davku.

Davki se vrste v direktne in indirektne, in sicer z ozirom na način, kakošni so davčni viri. Direktni davki na dohodnino se dele dalje v dve glavni vrsti, kakor se jemlje neposredno pri osebi ali pri dohodninskih virih. Prvi so subjektivni dohodninski davki, drugi so objektivni davki. Subjektivni davki zavzemo to, kar je pri osebi čistega dobička, objektivni davki pa ves kosmati dohodek premoženja, zato se tudi imenujejo dohodninski davki.

Naš hišni najemninski davek je takozvani dohodninski davek.

Znani narodni ekonom dr. Schäffle piše v svojem delu »Grundsätze der Steuerpolitik«:

»Dohodninski davki ne obdaviijo osebnega dohodka. Obdavčiti morejo le zneske, ki niso dohodki davkoplačevalcev (kakor n. pr. pri hišnem najemninskem davku deželne in občinske doklade.) S temi glavnimi lastnostmi se nagibajo dohodninski davki indirektnemu obdavčenju.

Avstrijski hišni posestniki imajo že desetletja sém na žalostno izbero, ali naj sebe uničijo pod pritiskom izrednih davkov in doklad, ali naj si jih pa olajšajo s tem, da jih nalože jeden del na stranke, ki imajo v najemu stanovanja.

Bivši avstr. finančni minister dr. Kaizl piše v svoji knjigi »Von der Ueberwälzung der Steuern« sledeče:

»Gotovo je, da hišnega najemninskega davka ne prenaša navadno ali vsaj dolgo časa lastnik hiše kot tak, t. j. iz hišnih dohodkov, temveč da nosijo ta davek ali drugi s hišo združeni dohodki ali pa dohodek najemnika.«

Čim bolj so davki na ta način urejeni, da resnični dohodek državljanov ne tvori samo vira, ampak tudi podlago pri odme-

ritvi davkov, tem lažje so doseže resno mišljeno enakomernost pri obdavčenju, naj se to zgodi že potem le po razmerju ali po progresivnosti. Čim bolj se torej bliža enakomernosti obremenjenje davkoplačevalcev z direktnimi oziroma, ako se prelože na dotične konsumente, z indirektnimi davki, temveč jamstva je za to, da bodo davke resnično oni nosili, za katere so določeni, tembolj gotovo bode preobloženje izključeno. Direktni davek pa, ki bi ga utegnil na davkoplačevalca preložiti, je po zgoraj označeni smeri onemogočen; ravno tako je onemogočen indirektni davek, ki se kljub nameram davčne oblasti ne dá povsem preložiti in na ta način davčni pritisek na davkoplačevalca povzroča.

Ker moramo smatrati sodbo bivšega fin. ministra v njegovem lastnem področju gotovo kot merodajno, si pač ne moremo misliti ostrejšje obsodbe cele uprave tedanjih naših obstoječih doklad in hišnega najemninskega davka.

(Dalje prih.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. septembra.

Hrvatski katoliški shod se je včeraj pričel. Meščanstvo je v ogromni večini okrasilo svoje hiše z zastavami v pozdrav udeležnikom iz raznih hrvatskih krajev. Celo z nadvojvodskega dvora vihrajo štiri zastave. Po mestu je živahno gibanje. Na obeh kolodvorih člani pripravljalnega odbora pozdravljajo dole goste. Posebno navdušeno so včeraj zjutraj pozdravili biskupa Strossmayerja. Prišli so na shod: Nadbiskupa dr. Posilović in dr. Stadler, dalje biskupi Nakić iz Splita, Marčelić iz Dubrovnika, Mahnić s Krka, Maurović iz Senja, Drohobecy iz Križevca, Voršak iz Djakova, Gugler in Krapac iz Zagreba. Že včeraj se je več Slovencev odpeljalo v Zagreb, danes so se odpeljali presvetli knez dr. Jeglič in še mnogi odlični Slovenci. Mi srčno pozdravljamo prvi hrvatski katoliški sestanek ter mu želimo najlepše vspuhe!

Za udeležnike katoliškega shoda! Zbirališče društev, ki se udeležijo bakljade, bode v torek 11. t. m. točno ob 8. uri zvečer na vrtu starega strelišča, Streliške ulice in odpade na torek večer 11. t. m. prireditev »Slov. kršč. soc. zveze« v »Katol. Domu«. V »Katoliškem domu« se zbirajo samo ljubljanski člani »Zveze«, odkoder odkorakajo korporativno na vrt starega strelišča. Društva naj pridejo že k bakljadi z zastavami. Po bakljadi bode v prostorih starega strelišča prosta zabava. V sredo zjutraj se društva zbero tudi na vrtu starega strelišča točno ob pol 8. uri zjutraj, odkoder odkorakajo z zastavami k sv. maši v stolnico, kjer bode ob 8. uri zjutraj sv. maša, in od tod k slavnostnemu zborovanju v »Alojzevišče«.

Osebnosti. Profesor na drž. gimnaziji v Gradcu Fr. Krašan je povodom svojega umirovljenja dobil naslov šol. svetnika. — Profesorja v Hornu Jos. Frank in B. Speth v Trotnovu sta premeščena na drž. realko v Mariboru. — Suplent v Tridentu A. Celeste Caldini je imenovan učiteljem na gimnaziji v Kopru, suplent v Brnu dr. S. Nagel učiteljem na gimnaziji v Pulju; suplent na drž. gimnaziji v Pazinu Jos. Roža je imenovan učiteljem. — Učit. kandidatinja Marija Bole je nameščena v Št. Vidu pri Vipavi in začasna učiteljica v Knežaku Julija Gabrovšek v Erzelju.

Shod v Št. Jerneju. Poroča se nam: Zadnje nedeljo je prišel k nam poročat g. drž. posl. Viljem Pfeifer o svojem delovanju v drž. zboru. Razmotrival je za naše kraje prede vprašanje o vinogradih in njih izboljšanje in posebno povdarjal, da bi se pri obnovitvi trgovinske pogodbe z Italijo povečala carina za uvoz laškega vina v naše kraje. Podajal je tudi gospodarjem in obrtnikom nekatera navodila za znižanje obrtn. davka. Dotaknil se je za nekatere ob Krki ležeče kraje tako pomembnega vprašanja o regulaciji Krke, ki le prepogosto izstopa in uniči up kmetovalca. Shoda se je udeležilo prav mnogo naših posestnikov in vinogradnikov, ki so pazno sledili govoru g. drž. poslanca in so jednoglasno sklenili sledečo resolucijo: »C. kr. vlada se naprosi, da pri obnovitvi trgovinske pogodbe z laškim kraljestvom zviša sedanjo carino na uvoz la-

škega vina za toliko, da bo mogoče domačim vinogradnikom prodajati svoje vinske pridelke po primerni ceni, da se tem potom zopet ojači in okrepi domače vinorodstvo in nekoliko odpomore sedanji veliki bedi vinorodnih pokrajin«. G. drž. posl. se je k sklepu izreklo obče zaupanje za njegovo marljivo delovanje tekom zadnjih let, ker je naše ljudstvo uverjeno, da je ravno ta gospod poslanec njim največ izposloval na Dunaju za izboljšanje bednega gmotnega stanja.

Najnovejša blamaža Jakoba Dimnika & comp. Zadnji »Učit. Tovariš« prav arditu napada g. Antona Koblarja. Piše namreč: »Zmrzlikarjev Tone je v svojem izobilju prostega časa skrpucal napad na vse slovensko učiteljestvo v »Sl. Listu« št. 28. Napad je toli ostuden, da dotičnega člankarja le pomilujemo nanjegovi besnosti. Čujte! »Vprašanje in odgovor. Vprašanje: Ali ugajajo ljudske šole na Kranjskem vsem pravičnim tirjavam in ako je notranja kakovost in vrednost teh šol primerna žrtvam, katere nam izkaže proračun normalno-šolskega zaklada vsako leto? — Odgovor Rešetarju: »Ljudsko šolstvo naše ni popolnoma tako, kakršno bi moralo biti; navzlic vsem žrtvam, katere doprinaša dežela naša za šolstvo, nadkriljuje nas v tem oziru glede notranje uredbe vendarle marsikatera dežela (menda misli na Tirolsko?) Eden razlog tiči v usodnem načelu, katero je žalibog merodajno za vzgojo učiteljskega naraščaja, multa sed non multum. Odkod pa dobiva naše učiteljestvo svoj material, odkod se rekrutirajo učiteljski kandidati? Tukaj tiči menda glavni vzrok pomanjkljivosti ljudskega šolstva našega. Na moškem oddelku učiteljskega so večinoma taki elementi, ki niso mogli prospevati na srednji šoli. Če jih je zadela katastrofa v gimnaziji ali na realki v podobi slabega reda, in če nikamor drugam niso mogli, potem pribežali so na učiteljske. Veliko je izjem, ampak dosti je pa vendar takega življa na pripravnici. Ljudje, ki so praktično dokazali, da se sami ne znajo učiti, tistim se izroča poklic, da poučujejo druge!« Fej! Ali misli Tone, da dado rede kar zastoj? Ali pripravnikom ni treba napraviti mature in pozneje izkušnje sposobnosti, kjer morajo dokazati zahtevano znanje za svoj poklic? Pri duhovniških konkurzi naredi pač vsak izpit, ali zna kaj ali ne, nikdar pa pri učiteljskih izkušnjah. Gosp. Jakob Dimnik nato navaja iz govora poslanca Šukljeja v Novem mestu napad na duhovščino in pravi, da je Šuklje govoril, golo istino. G. Dimniku in g. Luki Jelencu, ki gotovo vesta, kdo so stavlja razne »zmesje«, povemo na ušesa, da je dotične besede doslovno govoril profesor Šuklje leta 1894. v dež. zboru kranjskem. »Slav. List« je zanjko nastavljal, in »Učit. Tovariš« se je ujel ter pokazal, da ne pozna niti občeznanih govorov »narodno-naprednih prijateljev šole«. Čestitamo »luči« narodno-naprednega učiteljestva na sijajni blamaži. Pričakujemo, da bode »Učit. Tovariš« ponatisnil še besede dr. Tavčarja iz iste seje dež. zbora in popravil krivico, ki jo je storil g. Koblarju.

Na Planinski Gori bo prihodnje nedeljo, t. j. v praznik Imena Marijinega, velik shod romarjev, zadnji in največji v letu. Na tisoče Marijinih častilcev pride z vseh strani Notranjske. Spovedovalo bo 7 duhovnikov. Pobožnost se prične prejšnji večer ob 6. s pridigo domačega župnika veleč. g. I. Podboja; v nedeljo bo 5 sv. maš ob raznih urah. Ob 6. uri pridiga g. dr. Josip Debevca, ob 10. g. Alojzija Stroja iz Ljubljane. Cerkev je bila letos znotraj in zunaj popolnoma prenovljena in stroški veliki, zato bo pri dveh glavnih sv. mašah darovanje za cerkev. Notranjce in druge rojake uljudno vabimo na ta shod.

Štajerski deželni odbor je šostanjskem in slovenjegraškemu okraju vsled škode po povodnji na okrajnih cestah obljubil podporo, istotako občinam Velenje, Legen in Sv. Janez v znesku 2300, oziroma 1000 in 200 kron za popravilo občinskih potov.

Slovensko gledališče. Poleg lanskega letnega dramskega objekta angaževalo se je za dramo na novo pet igralskih močij, in sicer gospico Kristino Rückovo, ki je

bila doslej igralka heroičnih in ljubinskih ulog na plzenskem odru; potem Srbkinjo gđ. Mileno Aleksandro pl. Kataninovo, ki je doslej na raznih odrih igrala ženske karakterne in subretne uloge; gospoda Adolfa Dobrovolnega za resne junaške, karakterne, reprezentacijske in starejše ljubimske uloge; mladega hrvatskega igralca gospoda Josipa Štefanaca za mladostne ljubimske in junaške uloge, ter gospoda Otokarja Boleško za igralca manjših ljubinskih ulog, za šaržirane in komične uloge. Tako se je storil korak v izpopolnjevanje našega dramskega objekta. V svrhu točnejšega in hitrejšega priučevanja novega repertoarja delila se je za bodočo gledališko sezono režija za dramske predstave, nadzorstvo in del režije prevzame gospod Adolf Dobrovolny, ki je bil do sedaj samostojen gledališki vodja, a režiserjema določila sta se tudi gospoda Anton Verovšek in Rudolf Deyl. Skušnje za prvo dramsko noviteto, »Dolskega župnika«, vršile so se že pod vodstvom gosp. Antona Verovškega, kateremu je doslej dodeljena tudi režija igre »Bobrov kožuha«. Gosp. Adolf Dobrovolny vodi bo režijo druge novitete »Sedem gavrancov«, nadalje Shakespearejeve igre »Romeo in Julija« ter Šamberkove glume »Valvazorjev trg«. Gospod Rudolf Deyl vodi dosedaj režijo »Cetrte božje zapovedi«, katere igra se ravnokar v rednih dnevnikih skušnjah priučuje. Z gospodom Ignacijem Borštnikom vrši se dogovor zaradi čim večkratnega gostovanja; tesnejše ga navezati na slovenski oder žal ni bilo mogoče, ker je gospod Borštnik osobito po prizadevanju vplivnih kritikov trdno sklenil, razširiti svoje umetniško delovanje in prestopiti na nemški oder ter bo že prihodnje spomlad gostoval na Dunaju.

Ljubljanske novice. Prijazen tovariš. Fr. Pendur je stanoval skupaj s Fr. Viserjem v Cerkvenih ulicah. Pendur je imel Viserja tako rad, da je na vsak način si hotel preskrbeti spomin na svojega tovariša. Ko je včeraj Pendur videl, da tiči v Viserjevem kovčku ključ in da Viserja ni doma, prišla se ga je zopet silna želja po »spominu« in — ukral je Viserju 20 kron. Pendur se je na to ves srečen podal v gostilno k Zabukovcu, in je tam s pijačo zalival svoje prijateljstvo in tudi dajal drugim za pijačo. Viser je mej tem prišel domov, pogrešil desetak in takoj obrnil sum na Pendurja. Zvedel je, da je Pendur dobre volje pri Zabukovcu, ter mu je poslal stražnika povedati, da je prijateljstvo, kakoršnjega je hotel razvijati Pendur, prepovedano. — Ponesrečil se je v Činkelnovi tovarni Jožef Matevž. Hotel je namazati stroj, ko je že stroj tekal. Prijel ga je jermen za roko in mu jo zlomil. — Podjeten brusarček. V Židovskih ulicah stev. 5. je bila včeraj kuharici Jerici Oblak ukradena denarnica, in v njej 4 K. Kuharica je letela okolu ter je pravila, da se ji zdi sumljiv nek Vaninov fant, ki je pri njej iskal dela za brušenje. — Nezgode. Kucler Franu, kovaškemu vajencu pri Beliču, zdrobil je stroj troje prstov. V tovarni za lep je vsled neprevidnosti vrgla neka delavka svoji tovarišici v glavo konjsko podkev, vsled česar je delavka za delo nezmožna. — Ponesrečila je natakarka Marija Pečan (Ana Precelj) gostilničarju A. Zalar v Lescah in je ubegla. — Naglo ma umrl je včeraj pri izhodu južnega kolodvora hrvatski delavec Kar Gerdič. Ko je oddal karto, zgrudil se je mrtev. Potoval je na Gor. Avstrijsko. — Usrtiti se je hotel danes Egidij Resman, trgovski pomočnik pri Jebračinu, ter je radi tega aretiran. — Povožila je mlekarka Kristof iz Laverce Povš Marijo, ki je peljala v Ljubljano kokoši. Povž je bila hudo poškodovana in so jo morali prepeljati v bolnico. — Bicikelj je odtrgal prst 11letnemu Ad. Rabiču, ki je skočil bos na bicikelj. Rabiču je bicikelj odtrgal prst na nogi.

Nesreča. V soboto predpoludnem se je I. Šuško iz Krške vasi ustavil z vozom pred gostilno Jos. Zorca v Kandiji. Ker je hotel takoj dalje, pustil je konja vprežena. Ko se je voznik oddaljil od voza, zdirjala konja v bližnjo Krko, kjer sta utonila.

Porotne obravnave v Ljubljani. Včeraj je bil obsojen na 5 let ječe 23letni Fr. Zakrajšek iz Vel. Mlačevega, ker je

17. jun. Mat. Goliča sunil z nožem v hrbet, da je Golič umrl. — Danes dopoldne je stal pred porotniki 18letni Fr. Rode iz Zaloge pri Moravčah. Obravnava je bila preložena. — Popoldne se je pred porotniki obravnavalo o nekem »poslanem« Fr. Breškvarja.

Razstavo cerkvenih paramentov priredi letos društvo za izdelovanje istih v Gorici od 16. do 18. septembra v ulici Rabbata št. 20. Upamo videti lepa dela vzornega društva. Lani je krasilo razstavo sosebno 350 glid. vredno nebo za komensko cerkev. Ljubitelji cerkvene umetnosti so uljudno vabljeni, da si jo ogledajo.

V bolnici usmiljenih bratov v Kandiji je bilo meseca avgusta 172 bolnikov; od teh jih je ozdravelo 88, zboljanih je bilo 18, koncem meseca jih je preostalo še 67.

Književnost. Znani koroški Slovenec g. dr. Karol Pečnik, prakt. zdravnik v Aleksandriji, je spisal v nemškem jeziku v obliki potopisa knjižico »Ramleh. Die eleusinische Riviera bei Alexandrien (Aegypten)«, knjižico je založil Woerl v Lipskem.

Veliki tatvini so prišli na sled v tržaški tovarni za luščenje riža. Samo v enem dnevu je zmanjkalo tri vagona riža. Skupno škodo na ukradenem blagu cenijo na 200.000 K. Tatvino je povzročil tovarniški agent A. Pinzing.

V Ameriko je meseca julija in avgusta skozi Ljubljano šlo 165 oseb.

Telefonska in brzojavna poročila.

Zagreb, 4. sept. Tukajšnje novine pozdravljajo iskrenimi besedami kat. shod. Mesto je sijajno okrašeno, zlasti se odlikuje nadvojvodski dvor. »Hrvat. domovina« piše: »Veoma je neznatan broj onih kuća, koje niso okičene zastavama. Medju ovima se u prvom redu iztiče kuća dr. Jos. Franka«. Popoldne svečana evharistiška procesija po velikem delu mesta. Sekcije natlačene, navdušenje veliko.

Zagreb, 4. sept. (Izv. telegram.) Začetek hrvatskega katoliškega shoda je bil sinoči sijajen. V krasni, veličastno razsvetljeni stolnici ob petih »Veni Creator«; obilna udeležba ljudstva. Pri otvoritveni seji navzočih 11 hrvatskih škofov v dvorani »Hrvatskega Sokola«. Krasna slika. V parterju inteligenca, na galeriji polno odličnih dam. Prvi je pozdravil dr. Juraj Vrbanić, predsednik »Sokola«, ves hrvatski episkopat in goste. Krasno so govorili predsednik sestanka grof Miroslav Kulmer in z največjim entuziazmom pozdravljeni biskup Strossmayer. Kadar so se omenjali Slovenci, so doneli po dvorani gromoviti »živio«. Vsprejeti sta se soglasno resoluciji, da je papežu potreben neodvisen teritorij, in zahvala sv. očetu za odobrenje privilegija, da se staroslovensčina rabi pri božji službi v zemljah hrvatskih. Slovence je na kolodvoru pozdravil kanonik Rubetić. Na zboru je zastopnik Slovencev državni poslanec Povše zahvalil se za Slovincem prirejeno ovacijo.

Dunaj, 4. septembra. V vladnih krogih se zatrjuje, da ima Körber še popolno zaupanje cesarjevo in da ni govora o ministerski krizi. Vlada se bode odločil po nasvetih ministerskega predsednika. Predno pa se izvrši odločitev, bode se Körber še posvetoval s češkimi voditelji.

Dunaj, 4. septembra. Radi vlada-joče kuge v Glasgowu je odredilo trg. ministerstvo, da se mora zdravniško preiskati vse, kar prihaja iz Anglije.

London, 4. septembra. Kuga se je pojavila tudi v Gouvanu. Umrl je v nedeljo eden otrok. V Glasgowu so včeraj umrle tri osebe. 12 bolnih oseb imajo v bolnicah, 86 na raznih opazovalnicah.

London, 4. septembra. Lord Roberts poroča iz Belfasta 30. m. m.: Major Broke je pri postaji Genai s 100 možmi in 2 topovoma 27. t. m. napadel in pregnal Bure z bližnjih kopjev. Buri imajo pet (!) ubitih, mej njimi je Pratorius.

London, 4. septembra. Reut. urad poroča iz Pretorije 31. m. m.: Buri so oprostili več ujetnikov v Klipriveru ter jih oborožili (?) Moški stanovniki v Rhodeportu so morali v zapor, ker se sumi, da so razdejali železnico Krügers-dorp-Johannesberg.

Vojska na Kitajskem.

Dunaj, 4. sept. Z ladije „cesarica Marija Terezija“ brzojavljajo: Cesarsko palačo v Pekinu zasedle vse narodnosti, mej temi avstro-ogerski oddelek. Avstrijska vojna zastava vihra. 28. m. m. obhod vseh narodnosti po palači, predstavljajoč osvoboditev. Oddelek je v palači vojaškega guvernerja Čung-li-ja, ki je bil prijet in izročen Japoncem, ker pokrovitelj bokserjev. V Pekingu in okolici ni ne bokserjev ne cesarskih čet. Rosthorn došel na ladijo s tremi ranjenimi mornarji. Kadet Boyneburg še ni toliko okreval, da bi se mogel podati na pot, a je boljši. Burkert 2. t. m. došel v Pekin, tedaj tam 200 mož.

Pariz, 4. sept. Li-Hung-Cang je brzojavil kitajskim zastopnikom v Evropi, da hoče Kina vso carino postaviti pod kontrolo Evrope in iz dohodkov plačati vojne stroške.

Newyork, 4. septembra. „Herald“ poroča iz Shanghaja, da je Li-Hung-Cang prejel vest, da so Kitajci premagali mejnarodne čete pri Kang-Čungu in jim povzročili velike izgube. V priistanu Shanghai je zbranih sedaj 27 vojnih ladij s 7340 možmi in 302 topovoma. Nemčija ima tam 3 ladije in 1041 mož.

London, 4. septembra. Izjave vseh interesovanih vlad merijo na to, da se ne pritrudi predlogu Rusije, in bodo bržkone Rusi sami ostavili Pekin. Tudi v Shanghaju je ruski predlog vzbudil veliko začudenje, ker se bo s tem kršila jedinstvo, ki bo zelo slabo vplivala na skupno akcijo. Kitajska vlada bo računala s tem dejstvom.

Umrli so:

V otroški bolnišnici:

3. septembra. Ana Kreč, krojača hči, 1 leto, jetlika.

V bolnišnici:

31. avgusta. Josip Purkart, delavec, 34 let, gan-graena intest.

1. septembra. Ursula Stupica, delavka, 37 let, neoplasmata abdom. inoperabil.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 3. septembra 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen . . .	K	7 81	do K	7 82
„ „ pomlad . . .	„	8 29	„ „	8 30
Rž za jesen . . .	„	7 36	„ „	7 37
„ „ pomlad . . .	„	7 76	„ „	7 77
Turšica za jesen . . .	„	6 55	„ „	6 57
„ „ pomlad . . .	„	5 26	„ „	5 27
Oves za jesen . . .	„	5 59	„ „	5 60
„ „ pomlad . . .	„	5 89	„ „	5 90

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm.

čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
3. 9. več	741,4	13,5	sl. zah.	pol oblač.	
7. zjut.	742,6	10,0	sl. svzh.	megla	11,1
2. popol.	743,4	18,4	sl. vzh.	pol oblač.	

Srednja večerajša temperatura 16,8 normale: 16,6.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 107 razvinkuliranje obligacij.

Malinčev sirup
lekarnarja Piccoli-ja
v Ljubljani

se prireja kar najskrbnejše iz dišečih gorskih malinovitih jagod v srebrnem kotlu s pomočjo para in je torej najbolj čist izdelek nepresežne kakovosti ter naj se ne zamejnava z malinovitim sokom, ki je v prodaji in je navadno umetno prirejen, imajoč v sebi zdravju škodljive snovi in baker.

Steklenica z 1 kilo vsebine, pastozovana, velja K 1-30. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 10, 20 in 40 klgr. ter se 1 kilo zaračuna s K 1-10, 100 kilogr. — 100 kron.

Pletena steklenica s 3 kilogr. vsebine pošlje se franco po vsi avstro-ogerski monarhiji proti povzetju s K 5-30. 589 10

Išče se

izurjena šivilja

za stalno šivanje, ob enem se sprejme tudi takoj **vajenka.** 776 2-2

Wolfve ulice št. 1

II. nadstropje.

Barve, s katerimi more vsakdo barvati razno svilo, zastore itd. ima v raznih vzorcih v zalogi trdka **BRATA EBERL v Ljubljani, Frančiškanske ulice.** Vnanja naročila proti povzetju. 228 12 11-4

Mali dečki

se sprejmejo 781 1-1

na hrano in stanovanje
na Tržaški cesti št. 21.

Lepo posestvo

je na prodaj

v **Besnici pod Ljubljano.**

Obsega: gospodarsko poslopje, 10 oralov rodovitnega polja 9 oralov posebno dobrih travnikov in 98 oralov gozda v najlepši rasti. Posestvo je vse skupaj ena celota. Plača se lahko vse ali pa le ena tretjina; drugi dve tretjini se utegneta več let plačevati z obresti. Natančneje se izve pri lastniku **Franco Lipah-u,** posestniku v Dobrunjah št. 67, pošta Sp. Hrušica pod Ljubljano. 779 5-2

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napravo po 5 litrov likerjev: tropinovec, absinc, vermut, ruski pelinovec, češki liker kimmel po 80 kr.; slivovec, rum, češnjavec, alaš, alpski liker po 85 kr. in konjak, benediktinec, chartreuse, plzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštne nakaznici, po poštne povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,

Trst,

612 50-25 Via Belvedere št. 23.

Pričetek šole na mestnih ljudskih šolah.

Na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani in sicer:

Na I. in II. mestni deški šolazrednici, na mestni nemški deški šolazrednici, na mestni dekliški šolazrednici, na vnanskih dekliških šolah pri sestrah uršulinkah, na mestni nemški dekliški šolazrednici in na mestni šolazrednici na Barji — začne se šolsko leto 1900/1901

v torek dné 18. septembra t. l.

s klicanjem sv. Duha.

Za vpisovanje bivših in sprejemanje novih učencev in učenk je določen 17. september t. l.

Vpisavalo in sprejemalo se bode: za I. mestno deško šolazrednico v šolskem poslopju v Komenskega ulicah; za II. mestno deško šolazrednico v šolskem poslopju na Čojzovi cesti; za mestno deško nemško šolazrednico v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti; za vnanske dekliške šole pri sestrah uršulinkah v uršulinskem samostanu; za mestno nemško dekliško šolazrednico v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti, in za mestno šolazrednico na Barji v šolskem poslopju na Karlovi cesti.

Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, smejo se sprejemati v mestne šole le z dovoljenjem c. kr. mestnega šolskega sveta.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dné 30. avgusta 1900.

Cesarja Franca Jožefa I. mestna višja dekliška šola v Ljubljani.

(S pravico javnosti, podeljeno z odlokom vis. c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk z dné 12. julija 1900, št. 18.588.)

Gospodske ulice šte. 8.

Šolsko leto 1900/1901 se prične dné 19. septembra t. l.

Vpisovanje bode dné 15., 16. in 17. septembra vsak dan dopoldne od 11.—12. ure v ravnateljevi pisarni.

Deklice, katere želé vstopiti v mestno višjo dekliško šolo, morajo se v spremstvu starišev ali njih namestnikov osebno ogledati ter se izkazati z izpričevali o svojem dosejanju šolanju, za sprejem v I. letnik pa posebej z izpričevalom 8. razreda ljudske ali 3. razreda meščanske šole in z dokazom, da bodo dopolnile 14. leto vsaj v prvem polletju šolskega leta. Imenovana šola izpričevala more nadomestiti tudi sprejemni izpit.

Vsaka deklica plača pri vpisovanju 2 gld. prispevka za učila, gojenke I. letnika pa poleg tega še 2 gld. vzprejemnine. Šolnina znaša 10 gld. na leto.

Obvezni učni predmeti so: veronauk, slovenščina, nemščina, francoščina, zgodovina, zemljepis, matematika, fizika, prirodopis, risanje, ročna dela, odgojeslovje, gospodinjstvo, zdravoslovje, — **prostovoljni pa:** lepopisje, laščina, telovadba, petje, stenografija.

Zavod ima značaj srednje šole, podpirata ga država in dežela kranjska, na njem poučujejo večinoma profesorji c. kr. srednjih šol.

Proti koncu tekočega meseca se otvori, ako se oglasi zadostno število kandidatinj, še poseben trgovski tečaj, za katerega se sprejemajo oglašila od 20.—24. septembra.

Natančnejša poročila daje ravnateljstvo.

V Ljubljani, dné 3. septembra 1900.

784 3-1

Ravnateljstvo cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole.

Št. 723/m. s. s.

783 3-1

Pričetek tečaja.

Prvi mestni slovenski otroški vrtec v Komenskega ulicah in drugi mestni slovenski otroški vrtec v Cerkvenih ulicah se letos otvorita

v sredo dné 19. septembra

s sveto mašo, katere bode za I. otroški vrtec v farni cerkvi pri sv. Petru, za II. otroški vrtec v farni cerkvi v Trnovem ob polosmih zjutraj.

Vpisavali se bodo otroci v ponedeljek dné 17. in v torek dné 18. septembra t. l. od devetih do dvanajstih dopoldne in od treh do petih popoldne, za vsaki otroški vrtec v dotičnih šolskih prostorih, in sicer v Komenskega ulicah št. 12 (I. nadstropje) in v Cerkvenih ulicah št. 21.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dné 30. avgusta 1900.

Razglas.

Vsled sklepa kranjske hranilnice se dovoli petim eksternim učencem brezplačen pouk na ljubljanski trgovski in vzgojevalni šoli za šolsko leto 1901 s potrebnimi učnimi pripomočki vred.

Prosilci, ki morajo dopolniti 14. leto, naj vložé tu sem svoje prošnje podprte z nacionalno, ubožnim listom ter izpričevalom o dovršenem 3. razredu realke ali meščanske šole s pohvalnim redom iz pravosti, in vsaj s povoljnim redom iz ostalih učnih predmetov vsaj do 20. septembra, da se potem vse došle prošnje v odobrenje predložé slavnemu ravnateljstvu kranjske hranilnice

Ljubljana, meseca avgusta 1900.

Ravnateljstvo trgovske šole.

Artur Mahr,

imejtelj zlatega zaslužnega križca s krono.

Glavnice v akcijah 20.000.000 K.

Reservni zaklad nad 7.500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dné 4. septembra.

Skupni državni dolg v notah . . .	97-60
Skupni državni dolg v srebru . . .	97-20
Avstrijska zlata renta 4% . . .	116-80
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron . . .	97-90
Ogerska zlata renta 4% . . .	115-10
Ogerska krona renta 4%, 200 . . .	90-85
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld. . .	1702-—
Kreditne delnice, 160 gld. . .	664-—
London vista . . .	242-—
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj . . .	118-10

Dné 3. septembra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld. . .	172-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld. . .	160-—
Državne srečke l. 1864, 100 gld. . .	193-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron . . .	94-45
Tisne srečke 4%, 100 gld. . .	140-—
Dunavske vravnjavne srečke 5% . . .	251-50

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878 . . .	106-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% . . .	94-20
Prioritetne obveznice državne železnice . . .	—
„ „ južne železnice 3% . . .	319-50
„ „ južne železnice 5% . . .	119-75
„ „ dolenskih železnic 4% . . .	99-50
Kreditne srečke, 100 gld. . .	385-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. . .	367-—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld. . .	42-25
Ogerskega . . .	5-—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld. . .	12-75
Rudolfove srečke, 10 gld. . .	63-—

Salmove srečke, 40 gld. . .	170-—
St. Genois srečke, 40 gld. . .	180-—
Waldsteinove srečke, 20 gld. . .	—
Ljubljanske srečke . . .	46-50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld. . .	276-—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. . .	6140-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld. . .	800-—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr. . .	115-50
Splošna avstrijska stavbinska družba . . .	155-—
Montanska družba avstr. plan. . .	482-—
Trboveljska premogarska družba, 70 gld. . .	480-—
Papirnih rubljev 100 . . .	255-—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.